

ЭНСИЭЛИ

Нам улуунун хаһыата — 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

Тыл — омок баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биирдии норуот бэйэтин ураты майгынаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

„Үрүг Күөлү өрүһүйүүххэ!“ диэннэ правительство сөбүлэстэ

Правительство председателэ В. П. Федоров ааспыт өрөбүлгэ улууска тахса сылдыбытын туһунан улуус баһылыга А. Н. Ядреев кэпсиир:

«— Премьеры кытта биниги депутаттыг Е. М. Ларионов уонна КГТ межпарламентскай ассамблеятын генеральнай секретарын солбуйааччы, Киргизия Верховнай Советын депутата Б. Г. Абдылаев тахса сырыттылар. Бу сырыыга В. П. Федоров Үрүг Күөлгэ үөскээбит экологическай проблемалары ыкса билсэр, быһаарсар сороктуу кэлбитэ.

Биллэрин курдук, 60-с сылларга мелиоративнай үлэлэр түмүктэригэр Үрүг Күөл таһынаабы хотуналары нүөлсүтэр инниттэн хоруулары онорон эбэ уутун таһыма биллэрдик аччаабыта. Ити 1,5-

1,6 метргэ тийбитэ. Ол эбэтэр 96 мөл. кубометр уу эбэ хаатыттан суох буолбут диэн специалистар аахпыттар.

Быйыл манна чопчу дыһаллар ылыл-батытахтарына Үрүг Күөл эстэр дыһал-баланаар. Быйыл хаар халыгынан сибээстээн күөл мууһа чараас буолла. 1 метртэн эрэ ордук, муус аннынан ара-ната баара суоҕа 60-70 см. тэҥэспит. Сайын сөҥүү кыра буоллабына эбэ уута өссө аччын сөп, эһил кыһын муус өссө халыгыр түгэнигэр отой да хайы-ран балык эстэр куттала үөскүүр.

Бу үөскээбит быһы-майгы экологическай идээнигэ кубулуйбатын инниттэн илэрээ күн экология министрствотыгар кинигэ кэпэстии барбыта. Манна сааскы халаан уутун эбэ хаатыгар хаалларар үлэлэр тула сүбөлөһүн таһыста.

В. П. Федоров Үрүг Күөлгэ сылдьан кэпэстиигэ бортокуол оҥоһулунна. Онон эбэни чөлүгэр түһэрингэ 700 мөл. солк. анал дыһалынан бэриллэрэ кири-дэ.

Маны таһынан Түбэ нэһилигэр тутул-лугут арыы заводун ис оборудовани-тын булууга үп-харчы өттүтүн көмөлө-һөрүгэр этиини ылына. Салгы, спор-тивнай сааланы тутууга сыл иккис ага-рыгар үбүн быһаарыны эрэннэрдэ.

Киргизияттан сылдыар ыалдыппыт М. К. Аммосов юбилейынан сибээстээн аны сайын улуус оскуолатын үөрэнээ-чилэрин бөлөбүн босхо Иссык-Кульга илдьэн сынньатар былааннаабын били-һиннэрдэ.

Бүгүнгү нүөмүргэ М. Павлов Үрүг Күөлү өрүһүйүүгэ аһамыт санааларын билсин.

Улуус наһараадалара

Улуус баһылыга А. Н. Ядреев дыһалынан улуус нэһилиэнньэтин доруо-бу-йатын араҥаччылааһынга өр сыллаах эгиклэ суох дьулуурдаах үлэтин иһин уонна общественнай олоххо аһсаабат активнай кыттытын иһин **Василий Егорович НИКОНОВКА** «Улуус бочуот-таах гражданина» аат иҥэрилиннэ.

Улуус дыһалтатын бочуотунай гра-моталарынан наһараадаланылар:

1. **ФЕДОРОВА Мария Никитична**—библиотекачый үлэ ветерана, бар дьонго билини тарбатыгы аһсаабат кыһам-нытын иһин.

2. **ТИХОНОВ Константин** Никонич

СЭРГЭХСИЭ ИСТИЭХ — СИА

**САХА СИРИН ДЬОНО
«РОССИЯ КӨМҮС КИНИГЭТИГЭР»**

Нью-Йорк ХНТ штаб-квартиратыгар «Россия кө-мүс кинигэтэ» норуоттар ик-ки ардыларынаабы энцикло-педическай периодическай хомуруундук бастакы та-һаарытын билиһиннэри буолла.

«Көмүс кинигэ» билигин састаабын быһаарыт күрү-бү 1994-96 с.с. ХНТ эконо-мическай уонна социальнай сибээтин консультативнай чилиэнэ — Норуоттар икки ардыларынаабы информати-зация академията ыһпыта. Бастакы түһүмэххэ Россия-тан уонна омок дойдугарыт-тан 233 кинигэ киллэрэргэ эти кирибит. «Россия кө-мүс кинигэтин» бастакы таһаарытын лауреатынан

70 кини буолла. Кинилэр ор-толоругар Саха сириттэн Президент Михаил Николаев, «Саха сирин көмүһэ» АК ге-неральнай директора Тарас Десяткин уонна Саха сирин-нээби научнай-чинчийэр ге-ологоразведочнай предпри-ятие директора Николай Зеньчук бааллар.

Бу сэдэх таһаары ман-на кирибит дьону кытта бил-сигингэ наадалаах барыта кирибит: визиттэй карточка, хаартыска, олобун, ситиһин-лэрин, интэриһин, дьары-гын уонна, саамай кылаа-бынайа, лауреат үлэлиир предприятие, тэрилтэтин эбэтэр учреждение тыһу-нан нууччалы итиннэ ан-глийскайды иһитиннэри.

Норуоттар икки ардыла-рынаабы информатизация академиятын пресс-кине иһитиннэринин, «Россия көмүс кинигэтэ» күндү таас-рыногар илдьиттэр тыһын-ча саамай бөдөг предприя-тисына хабар. Онон кинигэ, дьонунан уонна коммерчес-кай итиннэ общественнай структураларынан сирэйдээн, Россия сыаналаах металл-рын, күндү таастарын уонна ювелирнай оҥоһуктарын ры-ногын коллективнай мэти-риэтин онорор.

«Россия көмүс кинигэтин» лауреаттара итиннэ бэйэлэ-рин албан ааттарынан эрэ кирибэтэхтэрэ. Кинилэр бу кинигэ нөҥүө көмүс-латина-рыногар Россия уонна омок партнердара бэйэ-бэйэлэри-гэр өссө бири хардыны оҥоруохтара диэн эрэнэл-дэр.

Хатырыкка М. К. Аммо-сов төрөөбүтэ 100 сылыгар аналлаах Бөтүг—Түбэ, Кө-бөкөн—Арбын нэһиликтэрин ветеранарын концерттара ытылына.

Эстафетаны бөтүгүгэр аһаанылар туттардылар. Е. П. Рожина истинник эбэрдэ-лээтэ уонна ситиһилэри ба-барда. Сэри ветерана Н. С. Гаврильев М. К. Аммо-сов төрдүн-уһун, аймахта-рын (родословнай) схематын бэйэтэ оҥорбутун Хатырык-тарга анаата.

Бөтүгүгэр концерттарын Ми-хаил Кугданов салайан ыт-та. Баянча добуһуолаата М. Павлов. Концеры бэлэм-нээтэ Ирина Петрова. Үг-күүнү туруорда Людмила Куличкина. Сценарий су-руйда уонна сценканы ту-руорда Мария Уваровская.

Концерт 20-чэ нүөмүрдээх, олоҥ истрэигэр «М. К. Ам-мосов туһунан» хор. Бэйэ-тин тылыгар уонна мелодия-тыгар «Сахам чулуу уола» диэн ырыаны Христина Ма-карова ылыыр. 77 саастаах Ион Григорьев (үлэ, тыл ветерана) тойук туойар. Хо-муска сцена ветерана Н. Суздаалов туруоруу кэрэх-сэбилэ ыла. «Кэргэн кэп-

ВETERАННАР ФЕСТИВАЛЛАРА ЭСТАФЕТА САЛГЫТА

«Арай Максим» диэн бэйэтин хоһоонун ахта. Көбөкөннөр-арбыннар ветераннара ба-лайда бөлөмнөмниттэрэ кө-төр.

Түмүгэр «Бөтүгүм бөһө-лөгэ» диэн Х. Макарова ты-лыгар уонна мелодиятыгар хоруунан концерты түмүктэ-тилэр.

Көбөкөн —Арбын концерта 20-чэ нүөмүрдээх. «М. Аммо-сов туһунан» хор ситиһи-лээхтик толоролунна. Элбэх-тэрэ да бэрт. 30-ча кийилээх. Икки хор «Ырыа» норуот матыбыгар Е. И. Сидоров бэйэтин тылыгар тойук туй-да. И. Сивцев «Бу Леня» диэн ырыаны ылаан долло-хутта. Е. Орлов «Эн комсо-лун, мин дьолум»—диэн ырыаны ылаан эдэр комсо-мольскай сааһы санатта.

«Ньургун Боотур» олоҥ-хоттон быһа тардыны Афа-насий Дьяконов толоруута астык. Кэргэни Анастасия, Прокопий Барамыгиннар «Ходуһа» диэн дуэттара

истиэххэ кэрэ. Ю. Потапов «Арай Максим» диэн бэйэтин хоһоонун ахта. Көбөкөннөр-арбыннар ветераннара ба-лайда бөлөмнөмниттэрэ кө-төр.

Концеры салайан ытта Ф. Потапова, баянча добу-һуолаата Ян Готовцев, нүө-мэрдэри биллэрдэ А. Бочка-рева, үгкүүлэри туруорда В. Пестерева сценкалары бэлэмнээтэ Е. Петрова.

Дэ, ити курдук М. К. Ам-мосов төрөөбүтэ 100 сыла туолуутугар аналлаах улуус ветеранарын концерда ситиһилээхтик нэһиликтэр аһсын сыбарыйан, көрдөрү-лэн иһэр. Сылбыт-элэйбит чинчи көстүбэт.

Түмүк да тахсара чугаһа-та. Бары да «биниги бастаа-тарбыт» диэн турунуу баара өтө көстөр. Жюри быһаарыа буолаба...

Н. СИВЦЕВ,
Хатырык нэһилиэтин ветеранарын Советын председателэ.

ПРОФСОЮЗТАР СҮБЭЛЭҔЭЛЛЭР

Сэбиэт мунһабар удуус профсоюз-тарын председателэрин сэбиэтин пред-седателинэн, улууска Саха Республика-тын профсоюзтарын бэрэстэбиэлэтинэн Шарапов Александр Гаврильевичи бири санаанан быһбардаатылар. Сэбиэт председатели солбуйааччынан Егорова Розалия Николаевна талылына.

Председателэр сэбиэттэрин прези-диума 7 кийиттэн састааптаах бигэр-гэни:

Шарапов А. Г.—сэбиэт председателэ, үөрүһүрүн управлениетын үлэһиттэрин профсоюзун председателэ.

Егорова Р. Н.—председатели солбу-йааччы, АПК үлэһиттэрин профсоюзун председателэ.

Сергучева Д. Н.—чилиэн, госучреж-дениелар үлэһиттэрин профсоюзун пред-седателэ.

Оконешникова М. С.—чилиэн, эмп үлэһиттэрин профсоюзун председателэ. Пестрякова А. А.—чилиэн, культура үлэһиттэрин профсоюзун председателэ. Протопопов Ф. К.—чилиэн, улуусПО үлэһиттэрин профсоюзун председателэ. Наумова П. Т.—чилиэн, сибээс үлэһит-тэрин профсоюзун председателэ.

Сэбиэт мунһабар кулун тутар 27 күнүгэр буолуохтаах забастовка кыт-тар туһунан сэбиэт президиумун мун-һабар көрөргө, улуус дыһалтатын кытта сөбүлэһин түһэрсэргэ уонна сэ-биэт үлэтин сүрүннээн ытарга, араас бюллетеннэри уо. д. а. матырыйаалла-ры бэчээттээн тарбатыгы, араас меро-приятелилары ытыгы аһаан сэбиэт фон-датын тэрийэргэ сөбүлэстилэр.

Р. НИКОЛАЕВА.

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НУУЧЧАЛЫ ТЫЛЫНАН ТАХСАР КЫРДЬАБАС ХАҢЫАТЫН ААТЫН ТУҢУНАН

Быйыл 80 сааһын бэлиэ-тиэхтээх, элбэх омок дьон-ноох Россия нууччалы ты-лынан тахсар саамай кыр-дьабас хаһыаттарыттан бири-дэстэрин аатыгар историчес-кай утумнаһыны салгыыр туһунан, күн аайы тахсар «Республика Саха» хаһыак-ка кини урукку аатын төн-нөрөргө уонна итинкитин «Якутия» хаһыат диэн аат-тырга.

Саха Республикатын Президентэ **М. НИКОЛАЕВ.** 1997 сыл кулун тутар 11 к. Дьокуускай к.

МИН МАННЫК ЭТИИЛЭЭХПИН КИИЛЭНЭН ЫЛАР ОРДУК

Урукку сылларга сыана чөпчэки эрдэбинэ, эти маҕа-һыныга сайыннары-кыһын-нары атылыыр буолаллара. Оччолорго эт сыаната ки-лэтэ 1 солк. 80 харчы этэ.

Билигин дэ кэлэн, сыана ыраабытын кэннэ, эт ма-ҕаһыныга атыламмат буол-ла хаалла. Тоҕо онугуй? Эт атыламматаҕа 5-6 сыл буолла. Эккэ наадыааччы элбэх, кийи барыта сүөһү-лээх, сүөһү итэр буолбатах. Сулууспалаахтар, кырдыа-бастар, оту кыайан оттообот дьон, инбэлииттэр эти булан кыайан сибээттэр.

Эти атылыыр чааһынай дьон миэстэнэн эрэ аты-лыллар, кийлэнэн чохоох-тоон атылыыры сөбүлээбэт-тэр. Оччотугар бири миэстэ эт, саамай кырата, сыаната мөлүйөнтөн тахса буолар. Ону билигин хамнас кыра-тыгар уонна кыра пенсият-

В. КОЛЕСОВ,
Партизан.

Үрүн Күөл: биэс ыйытык — биэс хоруй

1. ЭБЭНИ КИМ БАС БИЛЭРИЙ?

Туох ханнык иннинэ Үрүн Күөл курдук Улуу Эбэ айылбаттан айыллан биһиги улууспут сиригэр-уотугар үөскэбитэ Нам улуунун олохтоохторун дьоллоругар аһамыт буолуохтаах этэ диин чорботон бэлэтиэби бабарабын.

Урут, Үрүн Күөлү Дьоксуускайдаагы рыбзавод бас билэр эрдэбинэ, күөлү көрөр-истэр аналлаах үлэһиттэри туппуттара, база, дьэ-уот тэриммиттэрэ, күөлү көрөн-истэн, бултатан-астатан олобурттар. Оннообор үчүгүйдүн бабайы өрүс балыгын үөскэппиттэрэ, ол балык абыайа сылынан наһаа улааппыта, байыта, дьону да аһаппыта.

Ол сағана биһиги күөлбүтүн биһиэхэ бэйэбитигэр бас билэрбэкиит, бултатан балыгыттан матарабыт дьэ үһсүү, туруорсуу бөбөнү оноробут.

Онтон «сага былаас» дьэххэ дуукэ-лэн, 5 дуу, 6 дуу сыллаабыта Үрүн Күөл дьэ, улууспут бэйэтэ бас билэргэр уонна туһанарыгар көгүлэммитэ.

Баһаан утаа күөлү көрөргө-харайарга уонна балыгын бултатан нэһилиэнньэбэ тиэрдэри дьаһайар, тэрийэр аналлаах дьэ ааттаан үс киниттэн, састааптаах «дьюбос государственной предприятие» дьэ ээбит тэриллиттэ. Ол утаа ээбит бюджетка баар харчы тобууна төлөөн, Намтан гравийкүөлгэ тийтэрбитэ, муус аннынан уонна балык ыамын бириэмэттэр балыктыр биригээдэ хомуйан, балыгы нэһилиэнньэбэ атыылааны тэрийэ сылдыбыта гынан баран, өр буолбата, бадаба, балтараа сыл курдугунан күөлү бас билэрин былдыабытара. Түбэлэр туруорсууларынан дьэ ааттаан, республика урукку вице-президенин илии баттаһынынан күөл Түбэ дьаһалтатын бас билиитигэр бэриллбит дьэ буолбата.

Икки сыл, бадаба, курдугунан ити ыйаах көтүллэн, күөл эмиз улуус бас билиитигэр төнүнү дьэ буолбута да, аны, бука улуус дьаһалтатын салалтатынан буоллаба буолуо, «Үрүн Эбэ» аны Түбэтээби КП дьэ, ол аата сүүрбэчэ чааһынай дьон холбоһон, КП аатырбыт дьонор бас билиитигэр бэриллбит буоларыгар тийэр. Кырдык даһаны, бу икки-үс сылга ол КП Үрүн Күөлгэ балыктаммыт балык лоп курдук агарын быһа аһыан, биһир да солкуобай төлөбүрү суох, буор-босхо балыгы бэйэлэрэ тиэнэн бараллар.

Улуус ханнык дьаһалтата туох санааттан итиник дьаһайытын билбэти гынан баран, улуус күөлү, ол аата государство күөлү-бааһа тобо чааһынай бас билигэ киирбитэ, улуус олохтоохторо аһахтаах бултаммыт балыктарын абыайа киһи туһатыгар көгүлэммитэ киһини муодарбатар. Ама даһаны капитализмга киирэн эрдэбит билгин даһаны государство сирэ, сирин бааһа чааһынай бас билигэ бэриллэ илик буолбат дуо? Кини Конституциянан көмүскэниэхтээх буолбатах этэ дуо? Хаһа уонна капиталистар даһаны дьону үлэһиттэртэринэ аатыгар да буоллар хамнас дьэ төлүүлэр быһылаах буолбат дуо.

Арай былыргы биһиги баайдарбыт дьону босхо үлэһиттэр этэ дьиччилэрэ. Босхо балыктан бэйэ туһугар тийэнилээх буолан КП-га туран биздэтэрэ дьэ сэрэйэ эрэ саныырга тийбилэр. Ол гынан баран туһааннаах надзордуур тэрилтэлэр иннин-кэнин, чуолкайын ырытан, нэһилиэнньэ истигиттэр тиэрдиэхтэрэ дьэ эрэнэ эрэ хаалабын.

2. ЭБЭНИ КИМ КӨРӨРҮЙ-ИСТЭРИЙ?

Ити Эбэни былдыаһы эрэ түмүгэр 5-6 сыл ааһа буста, ол устата Эбэ туһа дьэ туох да чөлүгөр түһэрэр үлэ ытыллыбатаһын түмүгэр Эбэ Хотун уута хаһан да уолбатаһын уолан, кумах арылар уу үрдүгэр таһсан кэллилэр. Туох да миэрэ ытыллыбатаһына абыайа сылынан уута төртү да уолар кутталданы.

Эбэни маанык көрбөккө-харайбакка, булду дьонго тиэрдибэккэ олодохтооһуна, миң санаабар, үөһэ турар тэрилтэлэр Эбэни биһигиттэн былдыан ылан, дьаһаныаха айылаах тэрилтэбэ биэрэллэр олохтоох буолуо. Ол иһин Үрүн Күөл Эбэ биһиги улууспут нэһилиэнньэтигэр туох эмэ туһадаабы онорорун курдук дьаһаннаһытына эрэ Үрүн Күөл Эбэ биһиги улууска хаала түһөн сөн этэ.

Итигиттэн ситтэрэн миң этинлэрим маһиктар. Туох ханнык иннинэ Үрүн Күөл уутун чөлүгөр түһэрэргэ үөһэ турар тэрилтэлэр үбүлээнинэри туруорсар уонна эрэнэр бириэмэни ытыгы,

Улуус бэрэстэбиитэллэрин ааспыт мунһахтарыгар Үрүн Күөлү чөлүгөр түһэрэр дьаһаллар тустарынан боппуруоһу көрөн уонна нэһилиэнньэ Үрүн Күөл тупсарыгар туох этилээһин хомуйар, үөртөтөр наадалааһын уураахтаабыттарын истэммин, хойутаатарбын даһаны, бэйэм санаабын билиһиннэриэхпин бабардым.

уһатым. Дойдуга экономика бачча үлүгэр таһнары түспүт бириэмэттэргэ биһиги күөлбүт туһа дьэ хантан булан үбүлүөхтэрэй. Кэпкэмэ уутун быһыттан халаантата эбэтэр Өлүөнэ өрүс уутун Үрүн Күөлгэ куттарыахпыт дьир дьоннор этиилэрэ, миң саныырбынан, көстөн турар дойдохтооһун эрэ. Наһаа элбэх үбү эрийэр үлэлэр, соботох ити үлэлэри бытарга бырайыактыр да иһин төлөнүөхтээх үбү төлүүр да кыаллыа суоҕа.

Миң санаабын улуус урукку да, билигин да салайааччыларыгар тылбынан тириэрдэн турардаахпын, аны хаһыатынан биллэрэри гынабын. Ол улуус бэйэтин үбүлээһинигэр кыаллар эрэ үлэлэринэн хайдах ситиһэри тобула сатыаха. Үрүн Күөл арбаа, собуруу, илин эгэрдэринэн биһир көс курдук радиустаах сир нүүрү Үрүн Күөл сытар нүүрунааһар үөһэ сытара биллэр. Оно түспүт кыһыны хаар уута саас ууллан, Үрүн Күөлгэ түспөккө, атын сиринэн, бадаба, Улуу Үрүбүнэн, «Сайыс» дьэ, биһиги аатырбытынан «Абааһы» үрүбүнэн, ол аата Үрүн Күөлү эргийэн, Кэпкэмэбэ, онтон өрүскэ түһэн, элбэх уу сүүрэн хаалар.

Ол иһин ити хаар уута саас ханан сүүрэн барарын билэргэ уонна ити уу Үрүн Күөлгэ түһэригэр тугу, ханан, хайдах үлэһиттэххэ кыаллыаһын уонна төһө ороскуоттаах үлэ буолуохтааһын уонна да атын биллэрэ аны саас, хаар ууллуутун сағана, аттардаах үс хаскиһин ытан разведкалатыаха (биһир киһи сирин-уотун билэр сирдэбит, иккис киһи нивелирдирди сатыыр, оттон үһүс киһи туох үлэ уонна ханна онгоһулуоһуохтаах үлэлэри кэппикти сирдээн тиэрдэргэ аналлаах киһи). Бу дьон былааннабыт үлэлэрин аны сайын, кураан сағана үлэһиттэн бүтэрэри, эһиллэ саас хаар уута Үрүн Күөлгэ сүүрүрүн ситиһиэххэ, оччоһуна хаар уута туһалааһын, суоһун быһаара охсулуо этэ. Ити этилибит сирин, хоннуутун, ол аата былыр-былыргыттан үөскэбит сэттэнэх отун тэриллээхтик өртөтөр киһи эмиз элбэх ууну ыла этэ гынан баран, ити үлэ кэппикти сылларга үөртүлүөхтэрин сөн этэ.

Үрүн Күөл Эбэни туругун көрөрү-истэри уонна кини бааһын дьонго-сэргэбэ тиэрдэри тэрийэргэ аналлаах государство аатыттан тэриллиттэ туох эрэ кыра салалта аһаанара наада. Холобура, үөһэ этилибит хаар уутун Үрүн Күөлгэ түһэрэр үлэни ким дьаһайан ытыгай, аналлаах тэрилтэ суох буоллаһына. Атын да үлэлэр көстүөхтэрэ.

3. ЭБЭ БААЙЫГАР КИМ ТИИҢИЭРИЙ?

Аны Үрүн Эбэ балыгын бултатан нэһилиэнньэбэ тиэрдэр туһунан миң санаам. Муус аннынан бултатан ытыллыбыт балык 50 бырыһыанын балыктаабыт дьонго тарбаттар (биэрэр) сөн сөн буолуо, үлэтэ ырахан буолан, балыктыр биригээһини тэрийэр ыраахтардаах, ордук сааскы кэмгэ. Оттон балык атын 50 бырыһыанын онно-манна ыскайдаабакка, улуусПО маһанын-нарынан чэрэс нэһилиэнньэ испиһэтин быһытынан биһир да дууһаны матарбакка, чөлүөтилибит сынанан атылыаха. Биһир бириэмэбэ нэһилиэнньэбэ барытыгар тийэр балык бултатан кыаллыбата биллэр, ол иһин улуус салалтата нэһиликтэргэ уочарат графигын онорон тиэрдэрэ наада. Сайын балык ыамын сағана балыктыр 20-чэ тонна балыгы бултуурга лимит кэлэр буолара, оччоһо ону толору бултааһына, нэһилиэнньэ дууһатын аайы 1-дн киһилэ балык тиксиз этэ.

Миң икки сыл балык ыамын сағана Үрүн Күөлгэ таһсан, балыктаһа сылдан билбитим, ыамын бириэмэтин куоттарбатааха, лимиккэ көгүлэммит балыгы бултуохха сөн эбит этэ, үгүс үлэтэ (ороскуота) суох бултатанан балык атылаанар сынатан улаханник аччынан сөн. Холобура, күөлтөн атылыырга 1 киһилэ балыгы сынатан 1 тыһыычча солкуобай да онордоххо, но чоото суох буолуо. Оттон нэһиликтэргэ тиэрдэргэ трактор, тракторист уонна уматык ороскуота эрэ эбиллэн, абыайа тыһыыччаттан ордуо суоҕа этэ. Ити сағана сайынгы ыһахтар буолталыр кэмнэрэ, онон ыһах быраһыһыны балык улаханник тупсарыан сөн этэ. Үчүгэйэ дьэ ыамын сағана бэрт абыайа киһи тийэ кэлбит трактористары көмөлөһүннэрэн бултатан, тийэн бүтэрэр, ол иһин бултаммыт балык 50 бырыһыанын буолбакка, барыта кэриэтэ нэһилиэнньэбэ тийэр. Улуус дьаһалтата балык нэһилиэнньэбэ атылаанар сынатан, калкуляция онорторон, онно олобуран, бэйэтэ быһан, уурааһыах таһаарыахтаах.

Холобура ыамын сағана бултаммыт балыкка бултатанарыгар 1 тыһ. солк. буоллун уонна тиэллэн кэлэр ороскуота эбиллэр, кыһыныгы туспа сыана. Урут райПО балыгы туттаһына даһаны бэйэтин ырахан сынатанан атылыырга уонна нэһилиэнньэбэ испиһик быһытынан буолбакка атылыырга буоланнар матааччы дьон элбэх буолар этэ. Үрүн Күөлбүт Эбэбит бааһын бэйэбит дьоммутугар-сэргэбитигэр амсаты да курдук буоллар тиэрдэрибт үтүнү оноруу буолуо этэ. Ол иһин бултаммыт балыгы ыспака-тохпокко, туох ханнык иннинэ нэһилиэнньэ эрэ туһа дьэ санаан дьаһайар ордук буолуо дьэ саныыбын.

Миң быһылгы саас балыктаһыны тэрийэр туһунан улууспут дьаһалтатын баһылыга таһаарыт дьаһалтын хаһыаттан аһаан баран аһымматым. Бултаммыт балык 50 бырыһыанын балыксыттарга натуралан төлөбүр онорорго дьэ, ити сөн буоллун. Оттон 10 бырыһыанын Түбэ олохтоох дьаһалтатыгар биэрэргэ дьэ, бука босхо быһылаах, тобо 10 бырыһыанын айылба харыстабылын комитетыгар—олорор дьэлэрин аренда тын иһин дьэ. Хаалбыт 30 бырыһыана «Түбэ» КП балыктаһыныга таһаарыт ороскуотун сабынарыгар, нэһилиэнньэбэ атылаан дьэ. Ити этилэр 30 бырыһыан балык улуус нэһилиэнньэтигэр тийиэ дуо? Саарбах.

4. АЙЫЛБАҒА СЫЛДЫАРБЫТ ТОБО БОБУЛЛАРЫЙ?

Үрүн Күөл тулата «заказник» дьэ-нэр дьон баһар айылбаҕа да сылдырын, онно көгүлэммит дьэ, бопсуу бөбө. Биһиги улууспут дьонуттан Үрүн Күөлү көрбүт, кини айылбатын, сирин аһын, булду-кылытын билсбит киһи бэрт абыайа иһи. Заказник дьэ, миң саныырбынан дьоннор, нэһилиэнньэ сылдар, сыһыанар, айылбаны кытта билсэр, бултуур-алтыр сирдэрэ буолуохтаах. Бэрээдүк быһытынан тариһынан көрүлүбүт төлөбүр быһытынан. Холобура, биһир илиминэн балыктаан, балык туттардаһына төлөбөн эбэтэр куустуурга лицензия ылан (атыылаһан), ону аналлаах егердэр дьэ туспа хамнастаах салалта дьонно хонтуруолларынан, тэрээһиннэриэнэ барыахтаах дьэ. Оттон «заповедник» дьэ-нэр, кырдык мээһэ сылдыр бобуулаах, дьикэй кыыллары үөскэтэргэ, элбэтэргэ аналлаах территория. Онон биһиги сирбит заказник буолан, сыла дьэ улууспут дьонно, ордук оскуола олоһо сыһыанар, айылбаны кытта билсэр, бэрээдэктээхтик

туристыр, балыкты-бултуу үөрэнэр сирдэрэ буолуохтаах. Ону олохтоохха наада.

Үрүн Күөл барахсан айылбата дьэ —соботох туруйаларын хаһыыларын да истэ сылдыбыт киһи, оҕо үйүлбата күүрүү, үөрүүтэ улаатыа этэ. Онон миң этиим дьэ—заказник заказник курдук туһаныаһыны, сайын аайы улууспут оскуоаларын олоһо бары Үрүн Күөлгэ таһсан, саатар нэдиэлэ курдук көчүһүн кэллэлэрин хайаан да хааччылаһарыгар үөрэх улуустаабы салалтатыгар соруйуохха. Оскуоалар олоһорун илдэ таһсан, туристаһын курдук тэрээһиннээхтик сылдан кэллэлэрин модьуйуохха. Дьининэн итиннэ көбүлээһинэн айылба харыстабылын комитетта буолуохтаах этэ дьэ саныыбын. Онтукайыт биһиэхэ төттөрү—наар бобуу, көрүү-иһиһиһи бөбө. «Үрүн Күөл» заказникка хас да егер үлэһит баар буолуо. Кинилэр үлэлэрин эбэһинэстэрэ дьэ дьоннор сылдыыларын, бултаһынарын усулуобуйаларын хааччыла сатаһын, көмөлөһүү буолуохтаах дьэ саныыбын. Урут рызаводтар туппут улахан дьэлээрэ, гаражтара, булуустара Үрүн Күөлгэ баар, ону атылаһан ылан гостиница онорон. Дьону тэриһиэххэ, улууспут бюджеттыгар эбиллэ дохуотта киллэриэххэ.

Миң санаабар сайын, күһүн элбэх киһи, куораттан даһаны сылдан сыһыанна, бултуу этилэр. Ону туох да эбиллэ үлэһит штатын көрбөккө, егердэринэн көрдөрөргө дьаһайааха, ол кэриэтэ киллэрбит дохуоттариттан көрөн, хамнастарын эбэххэ. Маннай утаа утуулар таһаһа атылаһарга харчы тийбэтэһинэ, гостиницаба олоһо кэлэр дьон бэйэлэрин кытта утуулар таһастарын илдэ кэллэлэрин этиэххэ. Гостиница өгөтүн уонна бултаһын иһин төлөбүрдэр тарифтара улуус дьаһалтатынан быһыллан, төлөбүр квитанция быһытынан хонтуруолланыан сөн.

5. СУОЛ-ИИС ТОБО ОҢОҕУЛЛУБАТЫЙ?

Сайынгы бириэмэбэ ити үөһэ этилибиттэри олоххо киллэриэби Үрүн Күөлгэ тийэр суолбут куһағана, мөһөйдөөх сирдэрээбэ моһукутуур. Саамай эрэйдээбэ Чэгиэткэ дьэ үрүни (кэтитэ 40-50 метр буолуо) туоруур муоста тутуллуота. Бадаба 4-5 сыл ааста, Түбэ дьаһалтатын баһылыга Р. Н. Лукина ити сиргэ муостаны хайаан да онорторобун дьэбитэ. Ол эрээри биһир остуолбаны туруорбуттар да, мас муостаны оноруктарынан баһардаһарына, аны кырата уонча сыл муоста тутууга кыаллыбата буолуо дьэ саныыбын. Ол тобо дьээтэххэ, муоста тутуллуохтаах сиринэн уутун дьиргэ 1-1,5 метр буолуо, ол аата кыһын муһа сиргэ хам тонмот, онон остуолбалары туруорарга иннин хаһарга элбэх үлэ да, харчы ороскуота да наада. Мас муоста онордууларына даһаны улахан автомаһыналар өр гыналлара биллэбит, кэбиррир. Итинэн Сангаарлар сылдыр суоллара.

Ол иһин миң муоста тутуутун түргэтээр уонна кыра ороскуоттаах буоллун дьэ ити туораһыны буор муостанан толорор ордук уонна үйэлээх дьэ саныыбын. Ону улуус баһылыгын дьаһалынан Намнаабы ДРСУ-га сүктэриэххэ. Кинилэр быһыл муус үрдүнэн ити муоста тутуллуохтаах сирин, суолу туора, мас (кылыһах тииттэри) соботуокалаһан киллэрэн, барытын толору тэлэттэһиэрэ, аны сайын суол куурбутун кэппэ уонна муус үрдүгэр тэлгэммит тииттэр муус ууллан, уу түгэбэр түспүттэрин кэппэ массыннанан кумах тийиэн, турба ууран, буор суолу кэтит, үрдүк гына онордохторуна ороскуота да быдан кыра буолуо дьэ саныыбын. Кумах ити муостаттан 3-4 км. Өрүс боротуоката, арбаа мыраан да 7-8 км. Онон кумах таһытын өр гымматтара чуолкай.

Үрүн Күөлү чөлүгөр түһэригэ итинтэн да атын үлэлэр ханна барыахтарай? Миң санаабар, Эбэни табан туһаннааха, көрдөххө-иһиттэххэ, бэйэтин ороскуотун сабынан, улууска дохуот да киллэрэр кыахтаах, ону айылба анаабыт Улуу Эбэ Күөлбүттэн таба туһаныаһыны, дьоллоһуохайы.

Михаил ПАВЛОВ, пенсионер, Нам с.

КЭРЭ ЭЙГЭТИГЭР

Уруһуу уруйдаан

Олунһууга Намнаабы пед-училищеза оскуола оҕолорун ортотугар ойуулуур искусствоза олимпиада ытытылына.

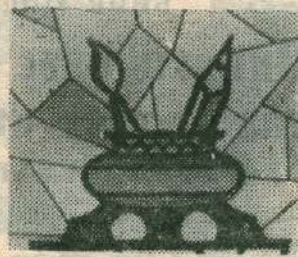
Олимпиадага улуус 15 оскуолаттан 81 оло кытына. Дьыгэр 5-7 кылаастартан иккили үөрэнээччи кытыахтаах этэ, ону Нам 2 № дээх орто оскуола (учуутал Захаров А. А.) уонна Көбөкөн орто оскуола (учуутал Васильева В. З.) 5 кылаас оҕолорун эрэ аҕалыттар.

Олимпиаданы үөрүүлээхтик аһыс кэнниттэн оболор кабинеттарынан тарҕаһан күнүс 13 чааска диэри уруһуу дааттылар. Эбист кэниэ, жюри түмүгү таһаарар кэмгэр, олимпиада кыттааччылары видеокиниэ көрбүттэрэ, үккүлээбиттэрэ уонна Е. Шапошников аатынан хартыына галереятыгар сылдыбыттар.

Бэһис кылаас үөрэнээччилэрин ортотугар бастакы миэстэни Үөдэй оскуолатын үөрэнээччитэ Татаринова Наталья ылла (учуутал Местникова Т. К.), иккис миэстэни

Бөтүг орто оскуолатын үөрэнээччитэ Луккина Даша (учуутал Стручков Ф. С.), үһүс миэстэни Көбөкөн оскуолатын Евстафьев Коля (учуутал Васильева В. З.) ылытылар. Бэһис кылаас оҕолоро «Айылба эйгини тула» дьин темаба гуаһынан, акварелинэн, пастелинэн, өгүнөөх харандааһынан, кинистэнэн эрэ уруһуудабыттар. Алтыс кылаастарга бастакы миэстэни Бөтүг оскуолатын Федорова Даша, иккин Хатырыктан Яковлев Петя (учуутал Кожурова Н. М.) уонна үһүс миэстэни Хамабатта оскуолатын үөрэнээччитэ Окочешникова Маша (учуутал Стручкова Л. И.) ылытылар. Алтыс кылаас үөрэнээччилэрэ «Кини уонна кини идэлэрэ» дьин темаба графографиянан, акварелинэн, харандааһынан уо. д. а. уруһуудабыттар.

Сэттис кылаастар икки адыларыгар бастакы миэстэни 1 Хомустаахтан Башева Полина (учуутал Степанова Л. Н.), иккин Хамабатта саха-француз оскуолатын Таркаева Наташа (учуутал

Бурнашева А. А.) уонна үһүс миэстэни Бөтүгтэн Кайгородова Туяра ылытылар. Сэттис кылаастар «Норуот бытовой предметтэригэр конструкция уонна декорация» дьин темаба уруһуудабыттар. Апликациянан, кумаабы пластикатынан оҕоһуллубут үлэлэр олус интэриэһинэй, кыраһыбай буолбуттар.

Хамаандалар ортолоругар уопсай баалынан бастакы миэстэни Бөтүг орто оскуола ылла. Иккин 1 Хомустаах, үһүскэ Хамабатта орто оскуола табыстылар. Бу оскуола учууталларын үөрэнээччилэрин ситиһилэринэн эбэрдэлини уонна 1 «б» курс уонна иккис курс студенигар олимпиаданы ытытыга кемелерүн иһин махталбытын тиэрдэбин.

С. МЕСТНИКОВА, НПУ преподаватель.

ЧУГДААРАР ЧУОРААННАР

«Киндер» быыстапкатыгар

Кэники сылларга атыыга «Киндер» дьин сюрпризтаах сыммыт олус кэниик тэнийдэ. Бары дьыгэр кэриэтэ оҕолор бу сыммыты төрөптүттэриттэн көрдүүлэр. Бэйэм санаабар, бу «Киндер» иһигэр оонһуурдаах буолан олох оҕолорго баҕалаах буола. Мин билэрбинэн бэл 50, онтон да элбэх ити сыммыт оонһуурун муспут оболор үгүстөр. Кырдык даҕаны оонһуурдара арааһа элбэһинэн, оҕо бэйэтэ хомуйарынан кини эрэ ыллараах, оонһуох курдук.

Дьэ, маны өйдөөн биниги оскуолабытыгар «Аартык» оҕо телестудиятын көбүлээһининэн бу «Киндерга» аналлаах «Выставка фантазий» дьин конкурс ытытылына. Конкурса кыттааччылар «Киндер» геройдарын туһунаан араас сюжеттан, макеттары фантазиялаан, толкуйдаан оңоруохтаахтара уонна тугу оңорбуттарын, ханнык матырыйааллары туһамыттарын туһунаан кэп-

сиктээхтэрэ. Маныаха теманы төһө кэниик, сөпкө арыбыттары көмүскүүллэрин, эриэккэһин жюри көрөн сыаналаабыта.

Күүтүүлээх конкурска тохсунһууга оскуола актывай саалатыгар буола. Уопсайа 11 үөрэнээччи кытытыны ылла. Бастакы кылаастан 5-кэ диэри 7 уол, 4 кыыс бэйэлэрин макеттарын аҕалан көрөөччүлэр, жюри иһигэр туруордулар. Сылдыбыт эрэ кини бары оболор олус да кэни фантазиялаахтарын, имигэс илиһилээхтэрин сөхтүлэр уонна дуоһууа көрдүлэр. Ол курдук, манна бааллар: түүлгэ эрэ көстөр куораттар, түгү былыргы үйэ олохтоохторо, динозаврдар дойдулара, Антарктидага олорор пингвиннэр, кини ээ сыныынаах пляжтара, аэвриум, автодром, аэропорт уо. д. а.

Оболор араас да матырыйааллары туһулаһыттар тутуубуттар: испииһэкэ маһыттан теремок дьыэ, пенопластан

муус хаар, дождик, баата, фольга, пластилин, гирлянда, мас, муос, ракушка, тагас уо. д. а. бары тутулуубуттар. Жюрига кыайылаахтары быһаарыга олус уустук буола. Өр сүбэлэһин, быһаарсы кэнииттэн кыайылааһынан 3-с кылаас үөрэнээччитэ Аннетта Бугаева тахсан үөрдэ-көттө. Кини бүтүн хороупка «Киндеринан» наһараадаланна. Иккис миэстэни добордуулар Кирилл Васильев, Слава Карамзин ылытылар. 3-с миэстэбэ 1 кылаас үөрэнээччитэ Гриша Петров тахсан сэгээрини ылла. Саамай кыра кыттааччынан түөрт саастаах Леночка Балдынова ааттанна уонна өйдөбүннүк бэлэби тутта.

Конкурса кытытыт да, көрбүт да оболор, учууталлар, тириниттэн даҕаны бу курдук интэриэһинэй, оҕо фантазиятын, талаанын сайыннарар үрдүк тэрээһиннээх мероприятиелар ытытылалларыгар баа санааларын эттилэр.

Лида ЗАХАРОВА, Хатырык орто оск. 9 кыл.

ИДЬУО ИИТИННЭРЭР

Ким бырааһынньыгай?

Кулун тутар 3 күнэ. Аппааныга сварочнай үлэлэри ытыты кэниэ орто оскуола котельнайын теплотрассатыгар умайыты таһыта. Баһаарынайдар бэрэбиэркэ ытыталлар.

Эмиэ Аппааныга билибэт дьон гр. Сучко Н. К. кладовкатын алдытан кириэр икки куул сизэмни уорбуттар. Манна үлэтэ суох гр. С. уонна В., Аппааны олохтоохторо, уорбалааналлар. Холоубунай дьыала тэрилиннэ.

«Кэнкэм» аттыгар баар Хамабатта сьлгыһыттарын базатыгар гр. Прокопьев И. И., 1969 сьл төрүүх, тонон өлбүтэ көһүннэ.

Сарсыныгар Хамабатта аһынаабы бортоукаҕа гр. Кожяков А. А., 1970 сьл төрүүх итирик сьлдьан сааһын ситэ илик И-ны, Нам орто оскуолатын IX-с кылааһын үөрэнээччитин кырбаабыта билиннэ.

Эмиэ ити күн Граф Биэрэгэр урут хаста да сууттаммыт, 1957 сьл төрүүх, түптээх үлэтэ суох Никифоров М. В. эмиэ Граф Биэрэгэр олохтоох гр. Л-ны быһаһынан аһыныбыта билиннэ. Холоубунай дьыала көбүтүлүннэ.

Дьахталлар Аан дойдутаны күннэрин иһиннэ аҕай, кулун тутар 7 күнүгэр, Нам селотугар кэһэ 9 чаас сабаҕа орто оскуола аттыгар гр. Б-тан 1 мөл. 350 тыһ. солк. харчылаах суумкатын талаатылар. Милиция үлэһиттэрэ буруйдаах ир суолун ирдээн 1981 сьл төрүүх, Нам орто оскуолатын IX-с кылааһын үөрэнээччитин, тутан ылытылар, харчы сорботун төһөрдүлэр, манна холоубунай дьыала көбүтүлүннэ.

Бытархай күлүгээннэһин иһин 13 кини эһиэккэ гардылына. Бу испииһэккэ ик-

ки педучилищэ үөрэнээччитэ кыбылыбыт.

Арыгылаан милиция отделыгар 15 кини хонон таһыта. Балар истэригэр 8 үлэтэ суох дьон, икки «Техком-мунэргэ» слесардара түбэспиттэр. Чахчы даҕаны дьахтар күнүн лаппа үчүгэйди «бэлиэтэбиттэр».

ГАН линиятынан биир быһылаан таһыста. Ол курдук Хатырык — Маймара суолугар «Жигули» ыттан испит гр. Охлопков П., Хатырык олохтообо, суол быраабылаатын куруубайдык кэһин суол ханас өттүгэр утары тахсыбытын түмүгэр Арбын дьаһалтатын «УАЗ» массыннэ түһүннэнэ. Быһылаан түмүгэр гр. Колесов, Арбын олохтообо, угуох тостуулаах эчийини ылла.

Суол быраабылатын кэһэн 32 водителе түбэстэ, мантан 8-на итириктэр.

Телевидение программата

ПОНЕДЕЛЬНИК, 17

1-я программа. Канал ОРТ 5.00 Новости 15.20 «Тайны старого Лондона» Мультс. 15.45 Марафон-15 16.05 Звездный час 16.40 «Нико и его друзья» Молод. сериал 17.10 «...До шестнадцати ч старше» 17.35 Вокруг света 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Девушка по имени Судьба» 19.05 Погода 19.10 Час Пик 19.35 «Угадай мелодию» 20.05 Понедельник с Познером Программа «Мы» 20.45 Спокойной ночи, малыши 21.00 Время 21.40 Программа передач 21.45 Фантастический сериал «Полтергейст» 8-я с. 22.45 Элизабет Тейлор в программе «Серебряный шар» Ведущий—В. Вульф 23.30 Футбольное обозрение 00.00 Новости 00.20 Футбол Чемпионат России «Динамо» (Москва) —ЦСКА (Москва) 2-й тайм 01.10 «Линия кино» Герои Маркса в фильме «Только смерть приходит обязатель-но» 03.30 Программа перед

2-я прогр. Якутск 07.00 «Ут-ром...» Информ.- музык. з. Канал «Россия» 07.30 Ут-ренний экспресс 07.55 «Тимаркет» 08.00 Телемагазин 08.05 «Клубничка» Телес. 08.35 «Дорогая редакция» 09.00 Товары—почтой 09.10 Карaoke по-русски, 09.40 «Санта- Барбара» 10.30 Товары—почтой 10.35 «Деловая Россия» 11.20 Товары почтой 11.30 Россияне 11.45 «Палиха, 14» 11.50 Автограф 11.55 Старая квартира Год 1951 13.10 «Петербургский портрет» Г. Ковалева 13.25 Ноу хау 13.55 Магазин неделижности 14.00 Вести 14.15 «Домашний доктор» 14.25 «Прощай молодость» Л. Хитяева в фильме «Евдокия» 16.10 «Иванов, Петров, Сидоров и другие» 16.55 «Сила здоровья» 17.00 Вести 17.15 Там-там новости 17.25 Лукоморье 17.45 Посмотри на себя 17.55 «Клубничка» Телес. 18.25 Пульс Правильные будни

Якутск 18.50 Программа ч. 18.55 Реклама 19.05 Творческие работы журналиста И. Ксенофонтова «Память жива» К 40-летию Победы над фашистской Германией (из фондов ТВ РС (Я)) 19.35 Кандидат в народные депутаты Палаты представителей Госсобрания (Ил Түмэн) РС (Я) по 19 избирательному округу А. Г. Подголова 19.40 «Саха сирэ» (Якутия) Инф. программа Канал «Россия» 20.00 Вести Якутск 20.25 «Аал-луук мас» К 80-летию народного поэта Якутии С. Данилова Канал «Россия» 21.20 «Санта-Барбара» Якутск 22.05 «Сарыал» представляет: 1. В. Шадрин 1. симфония «Посвящение г. Якутску». Первое исполнение 2. Русские песни в исполнении засл. артистки РС (Я) Натальи Москвиной 22.45 Муз. антр. Канал «Россия» 23.00 Вести 23.25 «На коне» Телелогеря 23.40 «Дежурная часть» До 23.53.

ВТОРНИК, 18

1-я программа. Канал ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.15 «Девушка по имени Судьба» 10.45 Смехопанорама Ведущий—Е. Петросян 11.30 «Угадай мелодию» 12.00 Новости 12.20 КВН-97 14.15 Авторская прогр. Г. Скороходова «В поисках утраченного» Дина Дурбин 14.55 Программа п. 15.00 Новости 15.20 «Тайна старого Лондона» Мультс. 15.45 Кварьете «Веселая кванпания» 15.55 Мультитролля 16.15 Волшебный мир, или Синема 16.40 «Нико и его друзья» Молод. с. 17.10 «...До шестнадцати и старше» 17.35 Вокруг света 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Девушка по имени Судьба» 19.05 Погода 19.10 Час Пик 19.35 Угадай мелодию 20.05 Тема 20.45 Спокойной ночи малыши 21.00 Время 21.40 Программа передач 21.45

Ирина Мирошниченко и Александр Белявский в приключенческом фильме «Их знали только в лицо» 23.20 «50х50» Музык. прогр. 00.20 Пресс-экспресс 00.30 Программа ч. 00.35 Новости

17.00 Вести 17.15 «Иванов, Петров, Сидоров и другие» 17.55 Там-там новости 18.05 Лукоморье 18.25 «Посмотри на себя» Якутск 18.35 Программа передач. 18.40 «Арчы» Кооперация суолунан 19.15 «Айан» Программа для автолюбителей 19.25 Рекла-ма 19.35 Кандидат в народные депутаты Палаты Пред-ставителей Госсобрания Ил Түмэн РС (Я) по 19 изби-рательному округу В. М. Гер-расимов 19.40 «Саха сирэ» (Якутия) Информ. прогр. Канал «Россия» 20.00 Вести Якутск 20.20 «Сынылаанга-3» Бырааһынньыктаагы про-грамма (хатылааһын) 21.00 Телеспектакль «Выходной» (Режиссер Эдуард Рудых) Канал «Россия» 21.40 «Санта- Барбара» 22.40 Товары —почтой 22.50 «Телемага-зин» 23.00 Вести 23.25 Го-рячая десятка

СРЕДА, 19

1-я программа. Канал ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.15 «Девушка по имени Судьба» 10.05 Тема 10.50 В мире животных (с сурдопереводом) 11.30 Угадай мелодию 12.00 Новости 12.15 Библиотека приключений «Кортик» 1-я серия 13.30 Леонид Якубович в телигре «Колесо истории» 14.15 Авторская п. Г. Скороходова «В поисках утраченного» Михаил Кузнецов 14.55 Прогр. п. 15.00 Новости 15.20 «Тайны старого Лондона» Мультс. 15.45 Кактус и К 15.55 До-ми-соль 16.15 Зов Джунглей 16.40 «Нико и его друзья» Молод. сериал 17.10 «...До шестнадцати и старше» 17.35 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Девушка по имени Судьба» 19.05 Погода 19.10 Час Пик 19.35 Угадай мелодию 20.05 «Парижские тайны» Эльдара Рязанова 20.45 Спокойной ночи малыши 21.00 Время 21.40 Прогр. п. 21.45 Фестиваль эстрадной песни в Сан-Ремо 22.20 Атракцион нес-лыханной жадности в коме-

дни «Жажда золота» (1994 г.) 00.00 Новости 00.20 Пресс-экспресс 00.30 Про-грамма передач

Образ жизни 17.40 Там-там новости Якутск 17.50 Про-грамма передач 17.55 «Даль-ник Восток» 18.25 Реклама 18.35 «Песня—моя душа» К 50-летию творчества народ-ной артистки РС (Я) Мари-ны Поповой 19.35 Кандидат в народные депутаты Пала-ты Представителей Госо-брация (Ил Түмэн) РС (Я) по 19 избирательному округу Ф. К. Расовский 19.40 «Са-ха сирэ» (Якутия) Инф. п. Канал «Россия» 20.00 Вести Якутск 20.20 «Официальный канал» В студии—зам, пред-седателэ Правительства РС (Я) Р. Ю. Шипков Прямой эфир 21.05 Новинки книжко-го мира (САПИ-торг книга) 21.15 Муз. ант. Канал «Рос-сия» 21.20 «Санта-Барбара» Якутск 22.15 Якутской степ-ной Думе—170 лет 22.45 Фе-дерация шорай-до-кемпо ч РС (Я) Канал «Россия» 23.00 Вести 23.25 Чемпионат мира по фигурному катанию Парное катание Короткая программа Трансляция из Лозанны 00.45 «Товары—почтой» 00.55 Телемагазин

ЧЕТВЕРГ, 20

1-я программа. Канал ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.10 «Девушка по имени Судьба» 09.55 Поле чудес 10.55 Клуб путешественников (с сурдопереводом) 11.40 Смек 12.00 Новости 12.15 Библиотека приключений «Кортик» 2-я серия 13.30 Футбол Лига чемпионов 1/4 финала Обзор матчей 14.55 Программа п. 15.00 Новости 15.20 «Тайны старого Лондона» Мультс. 15.45 «Лейся, лейся, песенка» 16.15 Остров Чунга-Чанга 16.40 «Нико и его друзья» Молод. сериал 17.05 Рок-урок 17.35 Вокруг света 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Девушка по

имени Судьба» 19.05 Погода 19.10 Час Пик 19.35 Джен-тльмен-шоу 20.05 Моя се-мья: Мамешкины сынки 20.45 Спокойной ночи, малыши 21.00 Время 21.40 Програ-ма передач 21.45 Фигурное катание Чемпионат мира Пары. Произвольная прогр. 22.30 Футбол Лига чемпи-онов 1/4 финала «Атлетико» (Мадрид) —«Аякс» (Гол-ландия) 00.30 Футбол Лига чемпионов 1/4 финала Обзор матчей 01.55 Новости 02.10 Пресс-экспресс 02.20 Прогр. передач.

2-я прогр. Якутск 07.00 «Ут-ром...» Информ.- музык. п. Канал «Россия» 07.30 Ут-ренний экспресс 07.55 «Тимаркет» 08.00 Вести 08.30 Теле-магазин 08.35 «Клубничка» Телес. 09.05 Дорогая редак-ция 09.30 Товары—почтой 11.05 Деловая Россия 11.45 Товары—почтой 10.40 Сам себе режиссер 10.40 «Санта- Барбара» 11.00 Товары—почтой 11.05 Деловая Рос-сия 11.45 Товары—почтой 11.55 Россияне 12.10 Двой-ной портрет 12.40 Ваш парт-нер 12.45 Автограф 12.50 Мужчина и женщина Якутск 13.35 «Түөлбэ» Мегино-Кан-галасекский улус Канал «Рос-сия» 14.00 Вести 14.15 «В поисках капитана Гранта» Телес. 15.25 Бесконечное путешествие 15.55 На пороге века 16.20

Телевидение программы

«Иванов, Петров, Сидоров и другие» 17.00 Вести 17.15 «Люди, Деньги, Жизнь» 17.45 Там-там новости Якутск 17.55 Программа передач 18.00 Мультф. 18.10 «Ситим» Ньюрба алмаана, Спецналар стар санаалара 18.30 «Точка зрения» О проблемах ака-

демической науки Прямой эфир 19.00 «Она» Женский журнал 19.30 Реклама 19.40 «Саха сирэ» (Якутия) Инф. программа Канал «Россия» 20.00 Вести Якутск 20.25 Ситим» Экология и мы 20.55 «Потребитель в законе» Прямой эфир Канал «Россия»

21.35 «Санта-Барбара» Якутск 22.35 «Правовой канал» Канал «Россия» 23.00 Вести 23.16 Чемпионат мира по фигурному катанию Мужчины: короткая программа Передача из Лозанны

ПЯТНИЦА, 21

1-я программа. Канал ОРТ 06.00 Телеканал «Доброе утро» 09.00 Новости 09.15 «Девушка по имени Судьба» 10.10 Моя семья: Мамынькины сынки 10.50 Пока все дома 11.25 Играй, гармонь любимая» 12.00 Новости 12.15 Библиотека приключений «Корттик» 3-я серия 13.45 Джентельмен-шоу 14.15 Авторская программа Г. Скороходова «В поисках утраченного» Николай Крючков 14.55 Программа передач 15.00 Новости 15.20 «Тайны старого Лондона» 15.45 Марина Неслова и Олег Даль в фильме «Старая, старая сказка» 17.25 Магия: Мир сверхъестественного 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Девушка по имени Судьба» 19.10 Погода 19.15 Человек и Закон 19.45 Поле чудес 20.45 Спокойной ночи, малыши 21.00 Время 21.40 Программа передач 21.45 Великие сыщики: Коломбо в детективе «Самый опасный матч» 23.15 Взгляд 00.00 Новости 00.20 Ночной кинозал

Анатолий Ромашин и Ирина Розанова в детективе «Смерть в кино» 01.45 Пресс-экспресс 01.55 Программа п. 2-я прог. Якутск 07.00 «Утром...» Информ.-музык. п. Канал «Россия» 07.30 Утренний экспресс 07.55 Товары—почтой 08.00 Вести 08.30 Медицинский вестник 08.40 «Клубничка» 09.10 Дорогая редакция 09.35 Товары—почтой 09.45 Л-клуб 10.20 «Санта-Барбара» 11.10 Деловая Россия 11.50 Торговый дом «Ле-Монти» 12.05 Россияне 12.20 Момент истины 12.45 «Палиха-14» 12.50 Автограф 12.55 Тихий дом Программа С. Шолохова 13.35 «Репортаж ни о чем» 13.50 «Экспресс-вестник» 14.00 Вести 14.15 Магазин недвижимости 14.20 «В поисках капитана Гранта» Худ. телеф. 3-я серия 15.30 «Маска, кто ты?» Национально-театральный фестиваль «Золотая маска» 15.55 Соотечественники 16.20 «Иванов, Петров, Сидоров и другие» 17.00 Вести 17.15 Арена для сенсаций Якутск

17.45 Программа передач 17.50 Урэх сырдык кыһата «Чөркөөх орто оскуолатын 90 сааһыгар» 18.30 «Геван» О проблемах трудовой занятости малочисленных народов Севера 19.00 Годовщина траура 19.25 «Решение есть!» Кандидат в народные депутаты Палаты Представителей Госсобрания (Ил Тумэн) ОС (Я) А. Подолов 19.40 «Саха Сирэ» (Якутия) Инф. прог. Канал «Россия» 20.00 Вести Якутск 20.30 «Час главы улуса» В студии —глава Администрации Эвено-Бытантайского улуса В. А. Горохов Прямой эфир 21.10 Муз. антракт Канал «Россия» 21.15 «Санта Барбара» Якутск 22.20 «Арена» Общественно-политическая прог. Канал «Россия» 23.00 Вести 23.20 Двойной портрет 23.45 Чемпионат мира по фигурному катанию Спортивные танцы: оригинальная программа Мужчины: Произвольная программа Передача из Лондона До 01.30.

СУББОТА, 22

1-я программа. Канал ОРТ 07.45 Людмила Сенчина и Донатас Банионис в приключенческом фильме «Вооружен и очень опасен» 09.25 Премьера мультс. «Большое путешествие Болека и Лелека» 09.45 Домашняя библиотека 10.00 Новости 10.10 Слово пастыря Митрополит Кирилл 10.30 «Не зевай!» 11.00 Утренняя почта 11.35 Смак 11.55 Война секретных служб в документальном детективе «Бомба» 12.45 Наталия Тенякова в фильме «Зеленая карета» 14.25 Очевидное-невероятное 14.55 Программа передач 15.00 Новости 15.20 «Союзмультфильм» представляет: «Царевна-лягушка», «Мы за солншком идем» 16.10 Аркадий Ваинер и Вера Кальман в программе «Приглашение к музыке» 16.35 В мире животных 17.15 Леонид Якубович в телеигре «Колесо истории» 18.00 Новости (с сурдопереводом) 18.20 «Каламбур» Юморис-

тический журнал 18.50 Погода 18.55 «Золотая серия» Надежда Румянцева и Николай Рыбников в фильме «Девчата» 20.45 Спокойной ночи малыши 21.00 Время 21.40 Программа передач 21.45 Великие сыщики: Коломбо в детективе «Самый опасный матч» 23.15 Взгляд 00.00 Новости 00.20 Ночной кинозал

Якутск 14.50 Программа п. 14.55 «Кылыһах» Саха республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ Өлөксөй Боппуоктуун сээрэгини Бастакы түһүмэх 15.35 «Мин уонна 21 үй» Хайдах олоруобун, Коркин оскуолата» 16.05 Норуот айымньытын дилэтэ—60 Иккис биэриги Канал «Россия» 16.55 Чемпионат мира по фигурному катанию Женщины: короткая программа Передача из Лозанны Якутск 18.40 «В субботу вечером» Инф.-разв. п. 19.10 «Лена-ТВ» Реклама и поздравления Канал «Россия» 20.00 Вести про... 20.20 Бесконечное путешествие 20.50 «Три беглеца» Худ. ф. (США) 22.35 Футбол Чемпионат России «ЦСКА» (Москва) — «Алания» (Владикавказ) Трансляция со стадиона «Динамо» 00.55 Ашылга и Ко 01.55 Программа «А». 02.45 «Пятьдесят на пятьдесят» Худ. ф. (США)

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 23

1-я программа. Канал ОРТ 08.00 «Тимур и его команда» 09.20 Мультф. нашего детства «Сказка о золотом Петушке» «Котенок по имени Гав» 10.00 Новости 10.15 «Непутевые заметки» Дм. Крылова 10.30 Пока все дома 11.10 Утренняя звезда 12.00 Служу России 12.30 Играй, гармонь любимая 12.55 Провинциальные истории 13.25 Сернал «Подводная одиссея команды Кусто» «Рыба, поглотившая Иону» 14.20 Смехопанорама Ведущий—Е. Петросян 14.55 Программа передач 15.00 Новости (с сурдопереводом) 15.20 Возвращение Третьяковки История одного шедевра 15.45 Сернал «Симфонические тайны» 16.10 Клуб путешественников 17.00 М-ф. «Розовая пантера» «При-

ключения Вуди и его друзей» 17.45 Один на один Ведущий А. Любимов 18.15 Цыганские напевы 18.45 Фигурное катание Чемпионат мира Женщины Произвольная п. 19.50 Погода 19.55 Сернал «Гордость и предупреждение» 4-я серия 21.00 Время 21.50 Программа передач 2-я прог. Канал «Россия» 08.00 «Приключения капитана Врунгеля» Мультф. 08.30 «Тайны темных джунглей» Телес. (США) 4-я серия 09.20 Лотерейные новости 09.35 Доброе утро, страна 10.15 «Красная книга» Экологическая экспедиция РТР 10.30 Присяга 10.55 Сила здоровья 11.00 Парламентская неделя 11.45 Мола 11.50 Книжная лавка 12.15 Пилигрим Российское бюро путешествий 12.40 Поют дра-

матические артисты 13.05 Ничего, кроме... 13.20 Человек на земле 13.50 «Противостояние» Телес. (США) 4-я серия Якутск 14.45 «Бизончик» 15.15 Телеигра «Эрудит» 15.45 «Рядом» 1. Ситуация 2. Строки любви 3. Мин аттыбар Канал Россия 17.00 Волшебный мир Диснея «Чокнутый» «Аладдин» Якутск 18.00 «Рядом» 4. В студии—депутаты городского Собрания Прямой эфир 18.35 «Кылыһах» Саха республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ Өлөксөй Боппуоктуун сээрэгини Иккис түһүмэх 19.15 «Табык-96» Канал «Россия» 20.00 Вести 20.25 История любви «Кубанские казаки» Худ. фильм 22.20 У Кешуи 23.00 Зеркало 23.55 Русское лото 00.35 «К-2» представляет: «Абзац»

БИИР УОП... КУЛУУ

Инники биэс эрээт иһигэр таабы-таах киирсэр инибит

● РЫНОК ТЕМАТЫГАР МОНОЛОГ

«Энсиэли» хаһыакка тахсыбыт график быһытынан бүгүн куорат эдэр артыыстара биһиэхэ оонньоохтаахтар. Улахан дьонго 20, олорго 10 тыһ. солк. Дьэ, кыһалба дьэтэбин. Пенсия кэлэ илик, хамнас төһөбө кэлэрэ олох да биллибэт. Харчы олох суох. Хайдах буолуохха?!

Бээрэ, үчүрүүн куораттан тахсыбыт быраастар иһилиэннэ доруобуйатын көрүү иһин, ыарыларынан иһан туран, биллэринлэригэр очучу төһө эти, үтүү, сүөгэйи уо. д. а. абалларын суруйбут этилэр. Онуоха мин, үрүг аһа суох киһи, сайын Өлүөнэ арытыттан дууктаабыт хаһааспыттан эппит сыаналарыгар охсуһуннаран абалан биэрбиллэр хамаатык ылбыттара. Көрдөрбүтүм таһынан баһыыба бөбөнү ылбытым.

Оттон артыыстарга? Киһилэр да аһыыр айахтаах

эбиһин. Ордугун көрдөөтөхпүнэ: «ордуга бу» дьэн кутуругун, төбөтүн быһа охсон биэрнэхтэрэ. Ону ылан тугу гыһаамый? Олох дабын көрдүө суохпун. Ордуга куорат дьонугар бэйэлэригэр да наада ини.

Гарына даа! Балык тарына тириитин таһыгар көстүбэт ээ. Торулуур тог балык тарынган ханым буоллабай? Артыыстар бэйэлэрэ ылдаатыннар - ылдаабатыннар, ол мин дьыалам буолбатах! Хата хаһыс эрээккэ олоруохпун сөбүн толкуйдуохха. Бастакы эрээккэ биллэн турар сүөгэйдээхтэр, сугун, хара хаптаҕас барыаннаалаахтар олороллово чахчы.

Олор кэннилэрттэн үүтүтүөх, эттүөх, арыылаах уо. д. а. астаахтар. Оттон мин улахан соболоох киһи, төһө да тарынаабын иһин, инники биэс эрээт иһигэр таабы-таах киирсэрим чахчы. Ок, артыыстар оонньоур чаастара чугаһаабыт эбит. Балыктарбын билигин сиэринэн, сыа-сым курдук суулаан, бара оуустахпына табыллыһы. Бардым, бардым.

Оччотугар икки собону ылтэһинэ ыһааныгар, сыанатыгар хотторон тахсар

Виктор ШАПОШНИКОВ, Көбөкөн.

АРЫГЫТТАН СЭРЭНИЭХТЭР ЭТЭ

Киһи үйэтэ кылгаан иһэрттэн эбитэ дуу, билигин сорох ыччат хаһан да, сааһыра, кырдыһа суох курдук туттар. Туюхтан да кыбыстыбат, толлубат—сааһырыттары, кырдыһастары аанһа ахтыбаттарын кэрнэтэ. Арыгы иһэр ыччат да элбэйтэ. Арыгы испит итирик киһи, кыбыстар, толлор, бэйэтин хонтуруолланар дьобурун сүтэрэн, кыраттан даһаны, тугу бабарар оноруон сөп. Онук арыгылы сылдан, буруйу-сэмэни онорон түбөспүт дьон үгүстөр. Олортон үкэс ыччат.

Сир үрдүнээби харамай-дартан, саамай үрдүкү турар харамай киһи буолар. Ол киһибит ханна да, кыылга-сүөлгэ бэрлибэттэх, кыбыстар, саатар дьобурун сүтэрдэбин, төттөрү эбисийэнээ, кыылга-сүөлгэ кубулуйуарай?.. Билигин айырыбас, кыбыстыгас киһини сүөлүргүтөн сыһаах, мөлөх киһинэн аахтаарына көнүллэр. Толлубат, кыбыстыбат буолар киһиэхэ, үчүгэй хаачыстыба эрээри сиэри таһынан харса-хабыра суох барар киһи-аймагы үчүгэйгэ тиэрпэтэ буолуо.

Арыгы атымыга тутууга кэбээстик барарынан ханна бабарар дэлэй ас. Ким хайдах, ханна иһэрэ көнүлэ. Онон иһээчи ахсаана элбии турар. Арыгыттан сылтаан өлбүттүүн сүлүүттүүн, арыгыһыттарбыт ахсаана, арыгы былыр Саха сирингэр кэлиһиттэн ылата аахтааххара нуруоппун ахсаанынаабыр хас да төгүл элбээтэ. Былыргыттан арыгы Саха сирингэр суоҕа буоллар, нуруоппун ахсаана төһө буолубун санаан, сыаналаан көрүм. Билигин аһылаан эрэбит, хайдах эбиллэбит дьэн толкуйга түһэбит. Арыгы манньк алдыатыылаах ас буоларын, ыччаттар өйдөөн, арыгыттан сэрэниэхтэр, инники кэскиллэрин харыстаныахтар этэ.

Байбал СЫРБААСКАЙ, Хатырык.

ИҤИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндү уолбутун, кэргэммин, аҕабытын, убайбытын, мас тардыһытыгар спорт маастарын КОНСТАНТИНОВ Николай Эляевичи 40 сааскын туолар үөрүүлээх күнүнэн итинтик-истинтик эбэрдэлибит.

Баҕарабыт эиһэхэ күн сириң бары кэрэтин, доруобай буол, таптыыр споркунан салгыы дьарыктана тур.

Ийэн, аҕан, кэргэниң, оҕолорун, биригэ төрөөбүттэриң аймахтарың.

Улуустаабы социальнай харалта управлениетын сүрүн специалиһын Анна Яковлевна ЭВЕРСТОВАНЫ үйэ

анардаах юбилейынан итинтик-истинтик эбэрдэлибит. Эдэрдии эрчимиг элэйбэтин, Саңдал сааскылы сайҕас санааң Сайда турдун, Үөрүү-көтүү эңгэрдэһэ сырыттын, Ылары ыалласпатын, Кырдыы кыттыспатын, Санаан сатарыйбатын, Дууһаң туоххаһыйбатын, Дьол-соргу аргыстаһын—диң алгыбыт.

Улуустаабы пенсионнай хааччыы управлениетын коллектива.

МАХТАЛ

Биһиги тапталлаах оҕобут, балыбыт, эдьийибит, сяммит күн-күбэй ийэтэ Сивцева Наталья Ивановна ыарахан ыары кэнниттэн эдэр сааһыгар биһигиттэн өлөн туораата. Күндү оҕобут көмүс унуобун көтөбөр ыар күммүтүгэр күүс-көмө, сүбэ-ама буолбут тэрилтэлэргэ: социальнай харалта коллективтар, Партизан дьаһаһыла-сад коллективтар, орто оскуола педколлективтар Саха-туреҕкай лицей коллективтар олохтоох дьаһалтаҕа, кыл. врач солбуйааччыта Шестаков Н.М., бары аймахтарбытыгар, чугас ыалларбытыгар барба махталбытын биллэрэбит, барыгытыгар дьолу, үтүү доруобуйаны баҕарабыт. Төрөппүттэрэ Сивцевтэр, эдьийдэрэ, балыстара, оҕото.

Реклама ● Биллэриилэр ● Реклама

Внимание всех предпринимателей и государственных служащих. Госналогинспекция по Намскому улусу напоминает Вас о предоставлении деклараций о совокупном годовом доходе за 1996 г.

Срок предоставления деклараций истекает 1 апреля 1997 г. Для вашего удобства в налоговой инспекции с 13 по 31 марта работает консультационный пункт по приему деклараций и консультаций физических лиц.

Время работы консультационных пунктов с 8 часов до 20 часов без выходных дней.

Намская госналоговая инспекция.

Продается дом бревенчатый 6 м х 6 м с верандой и мансардой рядом вода и протока с электричеством, скоро газ.

Обращаться по адресу: Графский Берег, тел. 23-987.

Нам селотун олохтооҕо, тыыл, үлэ ветерана Васильева Екатерина Семеновна аатыгар бэриллибит АТ 573785 № дээх ветеранскай улоостоверение сүлүүтүнүн, дыңгэ суобунан аарыллар.

Выражаем соболезнование нашей работнице врачу-бактериологу Намского ЦГСЭН Алексеевой Людмиле Ивановне по поводу кончины любимой бабушки НАУМОВОЙ Марины Петровны Администрация, коллектив Намского ЦГСЭН.

Редактор В. Г. КАСЬЯНОВ.

ОТДЕЛЛАР информация, сурук; төрүт культура —21496, иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640, Бухгалтерия — 21141, «Нам» телерадиостудия — 21632.

Сурукка ааккытын-суолгутун, үлэбитин, дыһэбит аадырыһын чуолкай ыйыг. Автор этэрэ мэлдьи хаһыат санаатыннын биһир буолуохтаах дьэн буолбат.

«Энсиэли»—Нам улуунун хаһыата; 678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскай уул. 1. Учредителлэр: Нам улуунун дьаһалтата, «Саха-полиграфиздат» национальная компания. С. Р. бэчээт уонна маассабай информация көнүлүн көмүскүүр региональной инспекциятын регистрацияламмыт № Я 0085.

Нам улуунун типографията: 678040, Нам с., Ленскэй уул., 85. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэч. лис. Нэдиэлэҕэ үстэ тахсар. Индексе 54889. Тиража 2362. Бэчээттэниэ 14.03.97 с. Сакаанын №-рэ 29.